

Chambre des Représentants

SESSION 1959-1960.

1er JUILLET 1960.

PROJET DE LOI sur l'administration du Ruanda-Urundi.

RAPPORT FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DES AFFAIRES AFRICAINES (1), PAR M. DEVOS.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le projet de loi qui vous est soumis vise à éviter toute controverse quant à l'exercice du pouvoir au Ruanda-Urundi après l'accession du Congo à l'indépendance. Il n'a donné lieu, quant au fond, à aucune remarque de la part des membres de votre Commission.

Un commissaire a toutefois voulu profiter de la discussion de ce projet pour attirer l'attention sur la situation qui se présente au Ruanda. Il estime que les membres de la Commission et la Chambre sont trop peu informés de ce qui se passe dans les territoires sous tutelle. Trois parlementaires seulement assistaient au colloque qui a été organisé sur le Ruanda; cette représentation est d'autant plus insuffisante que les conclusions auxquelles on est arrivé sont graves pour l'avenir. Le prédécesseur du Mwami en fonction a exprimé son mécontentement de ne pas avoir été invité aux pourparlers qui devaient mettre la base du statut futur de son territoire.

(1) Composition de la Commission :

Président : M. Dequae.

A. — Membres : MM. Berghmans, Debucquoy, Decker, De Saeger, Devos, Dewulf, Fimmers, Gillès de Pélichy, Lefère, le Hodey, Lindemans, Willot. — Anseele, De Kinder, De Sweemer, Guillaume, Housiaux, Hoyaux, Major, Sainte, Terwagne. — Demuyter, Lahaye.

B. — Suppléants : Mme Craeybeckx-Ory, MM. Eeckman, Kofferschläger, Loos, Parisi, Verhamme. — Detiège, Fayat, Mme Fontaine-Borguet, MM. Namèche, Wostyn. — Boey.

Voir :

574 (1959-1960) :

— N° 1 : Projet de loi.

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1959-1960.

1 JULI 1960.

WETSONTWERP betreffende het bestuur van Ruanda-Urundi.

VERSLAG NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE AFRIKAANSE ZAKEN (1), UITGEBRACHT DOOR DE HEER DEVOS.

DAMES EN HEREN,

Het onderhavige wetsontwerp strekt ertoe, nu Congo onafhankelijk is geworden, elk geschil nopens de machtsuitoefening in Ruanda-Urundi te voorkomen. Het heeft, wat de grond der zaak aangaat, geen enkele opmerking vanwege de leden van uw Commissie uitgelokt.

Nochtans heeft een lid de bespreking van het ontwerp te baat genomen om de aandacht te vestigen op de toestand in Ruanda. Hij meent dat de commissieleden en de Kamer zelf niet genoeg ingelicht zijn omtrent de gebeurtenissen in de trustschapsgebieden. Slechts drie parlementsleden hebben het symposium over Ruanda bijgewoond; dit aantal was des te meer ontoereikend, daar de conclusies die men heeft getrokken van grote betekenis zijn voor de toekomst. De voorganger van de regerende Mwami heeft zijn misnoegen te kennen gegeven over het feit dat hij niet werd uitgenodigd op de besprekingen waarop de grondslagen moesten worden gelegd van het toekomstig statuut van zijn grondgebied.

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Dequae.

A. — Leden : de heren Berghmans, Debucquoy, Decker, De Saeger, Devos, Dewulf, Fimmers, Gillès de Pélichy, Lefère, le Hodey, Lindemans, Willot. — Anseele, De Kinder, De Sweemer, Guillaume, Housiaux, Hoyaux, Major, Sainte, Terwagne. — Demuyter, Lahaye.

B. — Plaatsvervangers : Mevr. Craeybeckx-Ory, de heren Eeckman, Kofferschläger, Loos, Parisi, Verhamme. — Detiège, Fayat, Mevr. Fontaine-Borguet, MM. Namèche, Wostyn. — Boey.

Zie :

574 (1959-1960) :

— N° 1 : Wetsontwerp.

La même situation se répète prétend le commissaire. Les rapports entre Kigeri V et la Belgique sont mauvais; ils ont été évoqués à l'O.N.U. On prétend que ce Mwami n'a aucun contact avec son peuple et qu'il serait réticent aux directives qui lui viennent des autorités belges. Pareille attitude nécessite des éclaircissements devant la Chambre, d'autant plus qu'elle a des répercussions sur le plan international.

Ce Mwami également, comme tous les Watutsi de même que son prédécesseur, feu le Mwami Muthara, est partisan de l'indépendance du Ruanda. Nous lisons dans les journaux que l'Administration belge attend les résultats des élections communales pour destituer le Mwami actuel, Kigeri V.

Le commissaire croit que les élections communales sont prématurées. Le Mwami est d'appartenance Watutsi; les Watutsi exigent l'indépendance. Dix mille Watutsi ont émigré en Ouganda. Les élections se feront donc dans de mauvaises conditions. Il aurait fallu, au préalable, opérer la réconciliation. Lorsque ces émigrés rentreront au pays, ils seront à la base de nouvelles difficultés.

En conclusion, le commissaire estime que la situation au Ruanda deviendra plus pénible pour la Belgique que ne l'a été celle du Congo, si la Belgique retire ses troupes.

Un autre membre déclare que le projet en discussion est la conséquence de la politique que nous avons menée au Congo. Selon lui, l'évolution dans les territoires d'outre-mer se fait à l'inverse des prévisions. Selon toute vraisemblance, c'était le Ruanda-Urundi qui aurait dû, accéder à l'indépendance avant le Congo. Devant la situation de fait, il est évident qu'il convient de donner au Résident général les pouvoirs actuellement détenus par le Gouverneur général. Au Ruanda, un mouvement démocratique se dessine contre la féodalité. Nous devons user de notre influence, déclare le membre, pour que cette féodalité disparaisse. Il votera donc le projet.

Votre Commission a adopté le projet de loi à l'unanimité moins une abstention.

Le Rapporteur,
R. DEVOS.

Le Président,
A. DEQUAE.

Het lid beweert dat zich thans opnieuw eenzelfde toestand voordoet. De betrekkingen tussen Kigeri V en België zijn slecht; ze kwamen reeds ter sprake in de O.V.N. Er wordt beweerd dat deze Mwami afgezonderd is en geen contact heeft met zijn volk en dat hij afwijzend staat tegenover de door de Belgische overheid gegeven richtlijnen. Dergelijke houding maakt een opheldering voor de Kamer noodzakelijk, te meer daar ze terugslag op het internationaal vlak heeft.

Ook deze Mwami, zoals alle Watutsi en evenals zijn voorganger wijlen Mwami Muthara, staat op het standpunt van de onafhankelijkheid voor Ruanda. In de pers lezen wij dat de Belgische Administratie wacht naar de uitslagen van de gemeenteverkiezingen om de huidige Mwami Kigeri V af te zetten.

Het lid gelooft dat de gemeenteverkiezingen nu niet moesten gehouden worden. De Mwami behoort tot de Watutsi; de Watutsi eisen onafhankelijkheid. Tienduizenden Watutsi zijn naar Oeganda geëmigreerd. De verkiezingen zullen derhalve in ongunstige omstandigheden plaatsvinden. Men had eerst een verzoening tot stand moeten brengen, want wanneer die vluchtelingen thans naar hun land terugkeren zal dat tot nieuwe moeilijkheden aanleiding geven.

Het lid concludeert dat de toestand in Ruanda hachelijker zou worden dan in Congo mocht België er nu het leger terugtrekken.

Een ander lid verklaart dat het ontwerp in behandeling het gevolg is van het door ons in Congo gevolgde beleid. Naar zijn mening verloopt de ontwikkeling in de overzeese gebieden andersom dan werd voorzien. Normalerwijs zou Ruanda-Urundi eerst onafhankelijk geworden zijn. Gelet op de feitelijke toestand dient men de bevoegdheden van de Gouverneur-generaal op de Resident-generaal over te dragen. In Ruanda ontstaat er een democratische beweging tegen de feodaliteit. Het lid verklaart dat wij onze invloed behoren aan te wenden om die feodaliteit te doen verdwijnen. Hij zal derhalve het ontwerp goedkeuren.

Uw Commissie heeft het wetsontwerp met algemene stemmen en één onthouding, goedgekeurd.

De Verslaggever,
R. DEVOS.

De Voorzitter,
A. DEQUAE.